

KONCEPCE ZAHRANIČNÍHO PŮSOBENÍ MINISTERSTVA KULTURY NA LÉTA 2021 – 2025

Odbor mezinárodních vztahů

PRAHA, 2020

MINISTERSTVO
KULTURY

OBSAH

ÚVODNÍ SLOVO.....	3
I. VÝCHODISKA.....	4
II. CÍLE.....	5
III. NÁSTROJE.....	7
IV. TERITORIÁLNÍ ZAMĚŘENÍ.....	10
IV. PŮSOBENÍ V MEZINÁRODNÍCH USKUPENÍCH.....	17

ÚVODNÍ SLOVO

Kultura hrála vždy významnou roli ve vnějších vztazích každé země. Snadno totiž překonává hranice a srozumitelně zprostředkovává duševní a hmotné hodnoty, na kterých stát spočívá a které tvoří jeho identitu. Za pomoci sobě vlastních kulturních projevů mohou mezi sebou jednotlivé národy vést dialog ústící ve vzájemné porozumění. Zahraněční působení státu v oblasti kultury tedy nemalým dílem přispívá k navazování vztahů a k prohlubování již existujících.

Mimořádný vliv kultury se čím dál častěji propisuje do vládních i mezinárodních strategických dokumentů. Stejně tak se mu dostává stále více uznání ze strany veřejných představitelů. Je žádoucí ve zdůrazňování pozitivního přínosu kulturního působení v zahraničí pro stát jako celek pokračovat a posilovat jeho možnosti a nástroje. I přes veškeré příznivé dopady kulturního působení na vnější vztahy by kultura neměla být vnímána pouze jako jakási komplementární oblast. Zahraněční působení státu v této sféře by mělo spočívat zejména v přesvědčení, že kulturní bohatství představuje samo o sobě doménu hodnou prezentace v zahraničí a jeho zpřístupňování co nejširšímu publiku je všestranně prospěšné.

Kultura slouží jako významný instrument k navazování politických a ekonomických vztahů v zahraničí. Na základě tvůrčích lidských činností vzniká celý jeden kulturní a kreativní sektor představující samostatné ekonomické odvětví, jehož význam bude v budoucnosti narůstat. Již v současnosti jeho výnosy převyšují ty z některých tradičních průmyslů. S tím souvisí také velmi pozitivní společensko-hospodářský dopad na mnohá další odvětví, která svou činností kulturní a kreativní sektor inspiruje a stimuluje.

Kulturní projekty uskutečněné v zahraničí oslovují širokou veřejnost cílové země a zvyšují zájem o teritorium. Účastí na kulturních akcích v zahraničí se navíc otevírá nový prostor působení pro jednotlivce i uskupení z oboru. Kultura funguje také jako silný integrační prvek upevňující národní identitu, což mimo jiné umožňuje pěstovat a udržovat živé kontakty s krajanou komunitou.

Podpora prezentace české kulturní produkce v zahraničí je nepostradatelnou součástí činnosti Ministerstva kultury České republiky. Předkládaná koncepce si klade za cíl představit možnosti ministerstva při podpoře prezentace české kultury v zahraničí, stejně jako instrumenty na jejichž základě kulturní výměna probíhá. Součástí dokumentu je také nastínění možností prohlubování spolupráce s jinými rezorty na společných projektech za účelem efektivnějšího vývozu české kultury do zahraničí či propagace České republiky jako destinace vhodná pro turismus nebo ekonomickou činnost kulturního a kreativního sektoru. Nedílnou součástí koncepce je představení priorit bilaterální spolupráce a působení ministerstva v mezinárodních organizacích a uskupeních.

Kultura a podpora její prezentace v zahraničí přispívá k tomu, aby byla Česká republika se svým bohatým kulturním dědictvím vnímána v mezinárodním prostředí jako perspektivní země s širokým potenciálem pro spolupráci.

I. VÝCHODISKA

Předkládaná Koncepce zahraničního působení Ministerstva kultury České republiky na léta 2021 – 2025 (dále jako „Koncepce“) reflektuje zásady **Státní kulturní politiky České republiky 2021 – 2025** a jednotlivé oborové koncepce schválené vládou České republiky týkající se specifických oblastí kultury. Pojem kultura je pro účely tohoto materiálu totožný s kompetenční oblastí Ministerstva kultury České republiky v souladu se zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, v platném znění.

Pro ucelené a efektivní zahraniční působení je nezbytná spolupráce s ostatními rezorty a institucemi. Tento cíl si v dlouhodobém horizontu vytyčuje **Koncepce jednotné zahraniční prezentace České republiky**, aktualizovaná verze z r. 2019. Ve stejném roce bylo uzavřeno také **Memorandum o vzájemné spolupráci mezi Ministerstvem kultury a Ministerstvem průmyslu a obchodu při tvorbě a implementaci strategie rozvoje a podpory kulturních a kreativních průmyslů**, ve kterém se strany zavázaly mj. k podpoře exportu kulturních a kreativních průmyslů a jejich prezentace v zahraničí. K účinnějšímu působení v zahraničí se zavázalo Ministerstvo kultury a Ministerstvo zahraničních věcí podpisem **Memoranda o vzájemné spolupráci mezi Ministerstvem zahraničních věcí ČR a Ministerstvem kultury ČR při podpoře a koordinaci prezentace české kultury v zahraničí** v r. 2020. Jako strategický a rámcový dokument slouží také národní inovační strategie ČR **Czech Republic: The Country For The Future**, jejíž nedílnou obsahovou složku tvoří důraz na kreativitu. Teritoriální vymezení zahraničního působení v této Koncepci bere v potaz **Koncepci zahraniční politiky České republiky** a zároveň reflektuje její cíle.

V neposlední řadě je mezinárodní kulturní spolupráce vázána na **bilaterální smluvní dokumenty** uzavřené s jednotlivými zeměmi. V oblasti působnosti rezortu kultury jde především o tzv. **kulturní dohody** (Dohody o spolupráci v oblasti kultury, školství, vědy apod.), které jsou vládní povahy a jsou základním rámcem pro uskutečňování spolupráce v oblasti působnosti rezortu kultury. Ke kulturním dohodám se na základě zájmu smluvních stran sjednávají tzv. **prováděcí programy spolupráce** či **memoranda o spolupráci**, které jsou sjednávány buď na úrovni vlád, nebo ministerstev. Tyto dokumenty určují priority vzájemné spolupráce, v případě prováděcích programů často vázané na určité období, a stanovují konkrétní organizační a finanční pravidla vzájemných kulturních výměn.

Zahraníční působení Ministerstva kultury reflektuje rovněž tendence, které zásadním způsobem ovlivňují mezinárodní kulturní spolupráci. Vychází z předpokladu, že kultura jako tvůrčí a otevřený obor potřebuje **výměnu**. Setkávání se zahraničními partnery, práce na mezinárodních projektech a prezentace vlastní kultury v cizí zemi přináší kreativní impulsy pro další tvorbu. Kulturní výměna se zahraničím je obohacující a navíc otevírá prostor k **mezikulturnímu dialogu** vedoucímu k vzájemnému porozumění a sbližování mezi obyvateli různých zemí. Kultura má nesporný vliv na utváření **identity** každého národa. S tím souvisí pojem **rozmanitost kulturních projevů**, kterou bude Ministerstvo kultury prostřednictvím svých aktivit podporovat. Prezentací vlastní kultury v zahraničí pak chce také otevírat nové pohledy na Českou republiku a přibližovat zájemcům o českou kulturu nejen tradiční obory, ale rovněž nové trendy v kulturní tvorbě.

II. CÍLE

Cílem této koncepce je stanovit zahraničnímu kulturnímu působení Ministerstva kultury České republiky základní rámec a představit možnosti podpory ze strany ministerstva.

Podpora kulturních aktivit a prezentace české kultury v zahraničí

Stěžejním úkolem zahraničního působení Ministerstva kultury je podpora kulturních aktivit v zahraničí a prezentace české kultury v zahraničí. Ať už se jedná o umělecká uskupení, jednotlivce nebo profesionály a odborníky z rozličných oblastí kulturních a kreativních odvětví, je cílem ministerstva maximálně napomáhat jejich prezentaci a uplatnění v zahraničí. Za tímto účelem Ministerstvo kultury podporuje všechny formy přímé spolupráce se zahraničními partnery. Ministerstvo kultury bude také podporovat národní prezentace na významných mezinárodních veletrzích.

Zefektivnění mezikulturního dialogu a prohlubování mezinárodní spolupráce

Těžištěm utváření a posilování kulturního povědomí a podpory vzdělanosti obyvatel České republiky je poznávání kulturního bohatství jiných zemí, které nejčastěji probíhá prostřednictvím jejich prezentací v tuzemsku. Kulturní výměna má totiž pozitivní dopad na snižování neporozumění a intolerance. Podpora mezikulturního dialogu v sobě obsahuje také snahu o uchování rozmanitosti kulturních projevů, které slouží jako zdroje inspirace a inovací pro další tvorbu. Mezikulturní výměna zase umožňuje sdílení informací a osvojování si osvědčených postupů ze zahraničí.

Ministerstvo kultury se bude aktivně zasazovat o mezinárodní zviditelnění českých kulturních institucí a s tím související uznání mezinárodní kulturní obce. Cílem je intenzivnější zapojení institucí do mezinárodních projektů a navazování dlouhodobých spoluprací s institucemi světového významu. K prohloubení mezinárodní spolupráce je žádoucí zapojovat české odborníky a profesionály z kulturních a kreativních odvětví do evropských i mimoevropských sítí. Prostředí odborných platforem poskytuje prostor pro aktivní sdílení znalostí a zkušeností a následné převádění osvědčených postupů do domácího prostředí. Je proto nezbytné podporovat přímé účastnické aktivity subjektů z ČR na zahraničních projektech typu kongresů a konferencí, festivalů, veletrhů, výstavních akcí, apod. Zásadní je také podpora a rozvoj zahraničních muzejních expozic (Naarden, Osvětim, Ravensbrück nebo Kostnice).

Podpora mobility

Mobilita je nezbytnou podmínkou kulturní výměny a úspěšného kulturního působení v zahraničí. Kulturní působení ministerstva a jeho příspěvkových organizací by mělo podněcovat mobilitu profesionálů z daných kulturních oblastí za účelem navazování kontaktů se zahraničními partnery z oboru. Kromě profesionálních umělců je v zájmu Ministerstva kultury podporovat i mobilitu neprofesionálních umělců a lidových řemeslníků do zahraničí spojenou s jejich participací na tvůrčích dílnách, autorských čteních a uměleckých produkcích (představení, koncerty apod.). Z důvodu navazování kontaktů se zahraničními partnery a rovněž za účelem rozšíření kompetencí je nezbytné podporovat také mobilitu odborníků. Významnou součástí kulturní výměny je také podpora mobility kulturních statků,

např. českých sbírkových předmětů k zápůjčkám do zahraničí nebo prostřednictvím mezinárodní meziknihovní výpůjčky. V tomto ohledu je žádoucí také podpora oboustranné mobility sbírek. Významným nástrojem, který podporuje výpůjčky ze zahraničí do českých státních příspěvkových organizací je náhrada za vypůjčený předmět podle zákona č. 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury.

Podpora kulturního a kreativního odvětví v zahraničí

Kulturní a kreativní sektor představuje oblast s vysokým potenciálem pro budoucnost. Váže na sebe odvětví mimo ta, která tradičně vnímáme jako kulturu. Sektor bude významným hráčem pro konkurenceschopnost, zaměstnanost a celkový výkon ekonomiky. Podpora vývozu kulturních odvětví pomůže jednotlivcům, skupinám či institucím pronikat na nové trhy a představovat svou tvorbu širší veřejnosti. Vývoz české kultury do zahraničí neplní pouze reprezentativní funkci. Představuje doménu s ekonomickou návratností. Prostřednictvím efektivní mezirezortní spolupráce je možné posilovat podporu vývozu kulturního a kreativního odvětví do zahraničí.

Dobré jméno ČR v zahraničí

Jedním z cílů české zahraniční politiky je vytváření pozitivního obrazu naší země v rámci mezinárodního společenství. Kultura stěžejním způsobem přispívá k podpoře dobrého jména České republiky v zahraničí a představuje přirozený nástroj k vytváření čitelného obrazu hodnot, k nimž se tato země hlásí. Aktivní kulturní politika v zahraničí navíc přispívá k posilování vazeb přesahující oblast kulturní výměny a pomáhá vytvářet vazby nové. Podpora zahraniční prezentace českého profesionálního a neprofesionálního umění, kulturního dědictví a zpřístupňování českého trhu zahraničním kulturním statkům a službám je rovněž jednou z priorit Ministerstva kultury obecně.

Posilování mezirezortní spolupráce

Naplňování úkolů Ministerstva kultury, zejména v oblasti zahraničního působení a prezentace českého kulturního bohatství, často vyžaduje součinnost s jinými rezorty. Pro efektivní zahraniční působení v oblasti kultury je žádoucí posilovat spolupráci s jinými ministerstvy. Dle možností je vhodné zapojit se do společných projektů a nástrojů, které mohou být v gesci jiného ministerstva, nicméně budou napomáhat účinnější prezentaci české kultury v zahraničí, eventuálně se přímo aktivně podílet na jejich vytváření.

Navýšení finančních prostředků

Ministerstvo kultury bude usilovat o navýšení finančních prostředků k podpoře vývozu a prezentace české kultury směrem do zahraničí. Zároveň bude vyhledávat příležitosti pro podílení se na jiných nástrojích existujících na mezirezortní bázi, které by mohly vývozu a prezentaci kultury v zahraničí pomáhat. Tento cíl je také v souladu s obecně deklarovaným cílem Ministerstva kultury k navýšení finančních prostředků pro oblast kultury, kterýžto je také součástí Programového prohlášení vlády České republiky z r. 2018.

III. NÁSTROJE

Hlavními nástroji pro zahraniční působení Ministerstva kultury České republiky jsou zejména:

Aktivity vyplývající z členství ČR v mezinárodních uskupeních

Tímto nástrojem se rozumí aktivity vyplývající z členství České republiky v Evropské unii a v mezivládních organizacích, zejména UNESCO, WIPO, Rada Evropy, V4 a další. Patří sem i implementace přijatých koncepcí, programů a instrumentů do kulturní politiky, oborových strategií, právních norem České republiky.

Právní předpisy

Právními předpisy jsou multilaterální smlouvy, úmluvy a zejména bilaterální dohody o kulturní spolupráci, včetně prováděcích programů k nim. Uvedené typy právních předpisů vytvářejí rámec pro uskutečňování kulturní výměny a zároveň jsou výstupem kulturní spolupráce, a to zejména v souvislosti s implementací mezinárodních smluv a úmluv a dalších instrumentů mezinárodního charakteru.

Zahraněční aktivity příspěvkových organizací

Tyto aktivity jsou z hlediska zahraničního působení Ministerstva kultury České republiky nejvýznamnější. Většina z 29 příspěvkových organizací ministerstva aktivně rozvíjí vztahy se zahraničím prostřednictvím **prezentace na mezinárodních kulturních akcích, spolupráce s partnerskými institucemi a působení v nadnárodních platformách** v rámci svého oboru. Rozmanitost oborů všech příspěvkových organizací zajišťuje ministerstvu široké pole působnosti ve všech oblastech kultury. Příspěvkové organizace sehrávají důležitou roli při prezentaci významných historických a kulturních výročí v zahraničí.

Jednou z osvědčených forem je **podpora národní prezentace na významných mezinárodních veletrzích a festivalech** v oblasti performing arts, hudby, literatury, audiovizu a výtvarného umění i tradičního lidového umění. Ministerstvo kultury pravidelně podporuje prostřednictvím svých příspěvkových organizací prezentaci české kultury na událostech tohoto typu, čímž napomáhá k zviditelnění národní kultury na mezinárodní úrovni. Účast na prestižních veletrzích a festivalech může zároveň pozitivně ovlivňovat ekonomickou činnost vyslaných účastníků.

Zahraněční aktivity příspěvkových organizací z velké části představují **výstavy českého umění a českých uměleckých sbírek v zahraničí**. Jsou jednou z nejvýznamnějších forem propagace a reprezentace českého státu a jeho kultury ve světě. Stejně tak důležitá je i podpora divadelních a hudebních turné národních souborů konaných v zahraničí plus prezentace české knižní kultury na literárních akcích v zahraničí.

Dalším účinným nástrojem prezentace českého kulturního dědictví bude **digitalizace kulturního obsahu**. Ministerstvo kultury aktualizuje Strategii digitalizace kulturního obsahu na léta 2013 – 2020 s cílem vybudovat infrastrukturu umožňující další rozvoj a udržitelnost s ohledem na již vynaložené prostředky a dosud pořízené prezentační artefakty.

Dotační tituly podporující zahraniční působení v oblasti kultury

Jediným přímým nástrojem k finanční podpoře prezentace v zahraničí širokého spektra aktérů v kulturní oblasti, tedy organizací mimo příspěvkové organizace ministerstva, jsou výběrová dotační řízení Ministerstva kultury České republiky. Odbor mezinárodních vztahů vypisuje výběrové dotační řízení **na podporu kulturních projektů vysílaných do zahraničí** z oblasti živého umění, literatury, kulturního dědictví, současného výtvarného umění, architektury a designu a na projekty obsahově zaměřené na významná česká kulturní nebo historická výročí. Oblast neprofesionálních uměleckých aktivit pokrývá dotační titul Odboru regionální a národnostní kultury s názvem **Podpora zahraničních kontaktů v oblasti neprofesionálních uměleckých aktivit**. Odbor umění literatury a knihoven v rámci svého dotačního titulu podporuje **vydávání české literatury v překladu**.

Mezirezortní spolupráce

Ve spolupráci s dalšími ministerstvy může kulturní působení v zahraničí dosahovat nových rozměrů či vhodně doplňovat zahraniční působení jiných institucí. Je žádoucí hledat průniky v plánovaných zahraničních aktivitách Ministerstva kultury s dalšími rezorty, zejména Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem pro místní rozvoj a Ministerstvem průmyslu a obchodu. Vzhledem k značně kapacitně a časově náročným dramaturgickým či výstavním plánům uměleckých, paměťových a odborných institucí v působnosti Ministerstva kultury je vhodné, aby docházelo k pravidelné výměně informací mezi zainteresovanými ministerstvy.

Stěžejním dokumentem pro spolupráci je aktualizovaná verze **Jednotné prezentace České republiky v zahraničí**, která zřizuje Komisi pro jednotnou prezentaci a také jí podřízenou pracovní skupinu Country of Culture and Creativity, kterou koordinuje Ministerstvo kultury. Cílem je podporovat synergii aktivit zúčastněných rezortů.

Společný zájem na mezirezortní spolupráci lze předpokládat při prezentaci českého kulturního dědictví v zahraničí, zejména památek a tradic, které společně pomáhají vytvářet obraz České republiky jako **turistické destinace**, což má pozitivní dopad na **cestovní ruch** směrem do Česka. Zároveň je žádoucí posilovat další prezentaci Česka v zahraničí za účelem **podpory ekonomické činnosti aktérů z kulturních a kreativních odvětví** (např. audiovizuální sektor) na tomto území a prezentovat současně vysokou kvalitu českých profesionálů poskytujících v těchto sektorech své služby. Rychle se rozvíjející a rozmanitá oblast kulturních a kreativních odvětví spadá do oblasti zájmu jak Ministerstva kultury, tak Ministerstva obchodu a průmyslu, neboť kreativita a inovace jsou, a v budoucnosti budou, ještě významnějším faktorem pro ekonomickou výkonnost naší země. Tato odvětví mají též mimořádný potenciál při prezentaci naší země v zahraničí.

Ministerstvo kultury a Ministerstvo zahraničních věcí, s vědomím významu kultury pro vnější vztahy České republiky, uzavřely **Memorandum o vzájemné spolupráci při podpoře a koordinaci prezentace české kultury v zahraničí**. Memorandem zřízená Pracovní komise pro českou kulturní diplomacii bude připravovat plány kulturní prezentace ČR v zahraničí.

Ministerstvo kultury se prostřednictvím svých příspěvkových organizací aktivně zapojuje do **zahraniční rozvojové a humanitární spolupráce podporou aktivit směřujících**

k zachování kulturního dědictví v jiných zemích, jako je účast odborníků na restaurování a rekonstrukcích a archeologických výzkumech v důležitých světových kulturně-historických lokalitách.

Ministerstvo kultury bude podporovat také spolupráci svých příspěvkových organizací s příspěvkovými organizacemi jiných rezortů a dalších kulturních institucí při společných projektech v zahraničí. Ministerstvo kultury bude i nadále poskytovat právní, informační a logistickou podporu české zahraniční službě, tedy institucím, které prosazují kulturních zájmy České republiky v zahraničí, a to zejména zastupitelským úřadům České republiky, zastupitelským úřadům České republiky při mezinárodních organizacích a Českým centřům.

IV. TERITORIÁLNÍ ZAMĚŘENÍ

Se státy, které nejsou výslovně zmíněny v této Konceptci, bude i nadále pokračovat spolupráce realizovaná zejména po linii přímé účasti na konkrétních akcích, s možností využití dotačního titulu Odboru mezinárodních vztahů na podporu prezentace české kultury v zahraničí.

EVROPA

Střední Evropa

Region střední Evropy je jednou z kulturně nejbližších oblastí, s níž Českou republiku pojí intenzivní a dlouhodobá spolupráce. Nejsilnějším uskupením v tomto regionu je **Visegrádská skupina**. Během uplynulých let visegrádské spolupráce se podařilo uskutečnit celou řadu konkrétních projektů, z nichž mnohé nepochybně přispěly k propagaci zemí v rámci Evropské unie. Také v nadcházejících letech budou projekty kulturní spolupráce pokrývat velmi různorodé oblasti – ať už se jedná o odbornou spolupráci mezi jednotlivými institucemi, o vzájemnou pomoc a výměnu zkušeností při řešení nejrůznějších témat či společnou badatelskou a edukační činnost v oblasti kulturního dědictví a umění. Významným bude také rozvoj projektu Středoevropského fóra Olomouc. Stěžejním partnerem pak zůstává Mezinárodní visegrádský fond, který významně přispívá k posilování vzájemných vazeb mezi občany členských zemí V4 a budování interkulturního dialogu. Česká republika se v úzké spolupráci s Mezinárodním visegrádským fondem bude zasazovat o pokračování programů zaměřených na rozvoj kultury visegrádských zemí, podporování konkrétních kulturních projektů a udělování Mezinárodní visegrádské ceny za mimořádný přínos k rozvoji kulturní spolupráce visegrádských zemí.

Se **Slovenskem** má Česká republika historicky nejtěsnější vazby. Vzhledem k jazykové blízkosti probíhá kulturní výměna na všech úrovních. Zájmem tak je udržet dynamiku současných kulturních vztahů a podpořit spolupráci mezi jednotlivými institucemi v největším možném rozsahu. Česká republika bude i v nadcházejících letech podporovat program Měsíc české a slovenské kulturní vzájemnosti, jež vznikl na základě dohody českého a slovenského ministra kultury v roce 2002 s cílem každoročně přibližovat současné trendy českého a slovenského kulturního života v co možná největší žánrové pestrosti, jakož i z regionálního hlediska.

Také s **Polskem** bude Česká republika prohlubovat kulturní vazby na základě pravidelně uzavíraného Programu spolupráce mezi Ministerstvem kultury České republiky a ministrem kultury a národního dědictví Polské republiky. I nadále bude Ministerstvo kultury podporovat přímou spolupráci mezi kulturními institucemi obou zemí a v rámci pravidelně konaných zasedání Česko-polského fóra bude cílit na podporu projektů přeshraniční kulturní spolupráce.

Dynamický rozvoj zaznamenala v posledních letech především spolupráce se **Spolkovou republikou Německo**. Na obou stranách probíhá vysoce kvalitní a intenzivní kulturní výměna a existuje společný zájem dále prohlubovat dlouhodobou spolupráci a vzájemný

dialog mezi oběma státy. Důležitým nástrojem pro realizaci spolupráce je Strategický dialog, který má za cíl definovat prioritní oblasti pro rozvoj společných projektů. Se sousedními spolkovými zeměmi Bavorskem a Saskem se spolupráce uskutečňuje na bázi Česko-bavorské a Česko-saské pracovní skupiny pro přeshraniční spolupráci, které jsou v gesci Ministerstva zahraničních věcí a které mají svůj význam pro spolupráci nejen v oblasti kultury. Těžištěm spolupráce zůstane i nadále podpora přeshraniční výměny, která povede k prohloubení porozumění mezi oběma kulturami. Také v návaznosti na úspěšnou prezentaci České republiky na knižním veletrhu v Lipsku zůstává prioritou Ministerstva kultury prohloubit povědomí o současné české literatuře na německém trhu a dále rozšířit počet překladů literárních děl do německého jazyka.

Spolupráce s **Rakouskem** je postavena hlavně na přímých vazbách mezi jednotlivými aktéry. Česká republika bude i nadále podporovat tyto přímé vazby a jejich další prohloubení, především prostřednictvím dotačního titulu na podporu vývozu české kultury do zahraničí. Priority další spolupráce budou definovány v připravovaném Pracovním programu o kulturní spolupráci mezi Českou republikou a Rakouskem v oblasti kultury, školství, mládeže a sportu na nadcházející léta.

Západní Evropa

Spolupráce v oblasti kultury, spočívající na desetiletích vzájemného ovlivňování české a francouzské kultury, je jednou z nejvýznamnějších os ve vztazích s **Francií**. Vyznačuje se spontánními a přímými styky mezi předními uměleckými institucemi obou zemí a národním zastoupením na prestižních kulturních událostech v Česku a ve Francii. Kulturní spolupráce je jedním z pilířů Akčního plánu česko-francouzského strategického partnerství. Prohloubení spolupráce lze očekávat v nadcházejícím období spojeném s přípravami na po sobě jdoucí předsednictví Francie a Česka v Radě Evropské unie v roce 2022.

Česká republika bude nadále rozvíjet kulturní spolupráci se zeměmi **Beneluxu**, které jsou pro rozvoj kulturní politiky, co se týče modelů financování a mezinárodní spolupráce, zdrojem inspirace a osvědčených postupů. V případě **Belgie** bude Česká republika spolupracovat, jak s federální vládou, tak na úrovni regionálních vlád s Vlámskem a Valonskem, v jejichž kompetenci se kulturní oblast nachází. V souvislosti s nadcházejícím předsednictvím ČR v Radě EU v roce 2022 budou kulturní aktivity v belgické metropoli posilovat za účelem prezentace a zviditelnění státu, stejně jako vhodně doplňovat program předsednictví. Nejvýznamnější složkou bilaterální spolupráce v oblasti kultury mezi Českem a **Nizozemskem** zůstává společná péče o odkaz Jana Ámose Komenského v Naardenu.

Bilaterální spolupráce se **Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska** je založena na dlouholetém partnerství mezi profesionály a výzkumnými pracovníky v oblasti ochrany kulturního dědictví, muzejnictví a knihovnictví. Významnou roli sehrává v česko-britských kulturních vztazích také oblast klasické hudby.

Jihovýchodní Evropa

Dalším významným partnerem v euroatlantickém prostoru je **Itálie**. Kulturní spolupráce je poměrně intenzivní, a to především po linii přímých kontaktů mezi umělci a uměleckými soubory. Několik osobností italské kulturní scény je držitelem prestižního ocenění Ministerstva kultury České republiky *Artis Bohemiae Amicis* za propagaci české kultury v zahraničí. V uvedené relaci bude i nadále prioritou Ministerstva kultury České republiky kontinuální podpora české národní účasti na bienále umění a bienále architektury v Benátkách a spolupráce s příspěvkovou organizací Ministerstva kultury, Národní galerií v Praze, která je pověřena zajištěním organizační části této prestižní akce. Na zmíněných přehlídkách se Česká republika účastní vždy ve dvouletých cyklech ve společném českém a slovenském pavilonu. Z toho důvodu bude Ministerstvo kultury České republiky pokračovat v přímé spolupráci s partnerským rezortem kultury ve Slovenské republice.

S **Chorvatskem** udržuje Česká republika tradiční dlouholetou spolupráci v oblasti kultury, jež se v posledních letech odehrává především na úrovni přímých kontaktů mezi institucemi. Významným prvkem v česko-chorvatských kulturních vztazích je oblast tradiční lidové kultury – Ministerstvo kultury České republiky pravidelně podporuje aktivity krajanského spolku chorvatské menšiny v ČR (projekt dokumentace chorvatské národnostní menšiny, podpora chorvatského kulturního dne, vybudování Muzea moravských Chorvatů). Chorvatsko také patří z hlediska vydávání české literatury v překladu k neaktivnějším ze zemí bývalé Jugoslávie.

Slovinsko. České a slovinské kulturní instituce udržují tradičně velmi bohaté přímé kontakty. Vzájemná spolupráce se odehrává především v oblasti tradiční lidové kultury, muzejnictví a knihoven. Další zintenzivnění kulturních kontaktů lze očekávat v roce 2022, kdy si země připomenou jak 150 let od narození Josipa Plečnika, tak 100. výročí vzniku českého lektorátu (český jazyk a literatura) ve Slovinsku.

Východní Evropa

Východní partnerství je součástí Evropské politiky sousedství. Je zaměřeno na šest východoevropských zemí (**Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko, Gruzie, Moldavsko, Ukrajina**) s cílem přispět k šíření stability a prosperity na evropském kontinentu. Implementaci Východního partnerství zajišťuje Evropská komise a na jeho realizaci poskytuje finanční prostředky především z programu Kreativní Evropa.

Česká republika podporuje koncept Východního partnerství v rámci vnějších vztahů EU na regionální a bilaterální úrovni. K realizaci partnerství funguje na Ministerstvu zahraničních věcí České republiky mezirezortní pracovní skupina, jejíž jednání se zúčastňuje nominovaný zástupce Ministerstva kultury České republiky. Diskutována je aktuální politická a ekonomická situace, stejně jako stav vztahů mezi danou zemí a EU a spolupráce, která s nimi aktuálně probíhá na bilaterální úrovni s ČR (například činnost České rozvojové agentury). Důraz je kladen rovněž na podporu občanské společnosti.

Východní partnerství bude prioritou českého předsednictví v Radě EU a lze proto očekávat intenzivnější spolupráci.

V teritoriu východní Evropa Ministerstvo kultury obecně preferuje především spolupráci v rámci mezinárodních organizací a přímou spolupráci mezi příslušnými kulturními institucemi a realizaci konkrétních projektů. O českou kulturu je ve zmíněných teritoriích zájem, překážkou někdy bývá nedostatek finančních prostředků. Účinným nástrojem je např. dotační titul na podporu vývozu české kultury do zahraničí.

Dalším účinným nástrojem pro zviditelnění české kultury v teritoriu východní Evropy by bylo intenzivnější propojení kulturní a ekonomické diplomacie, tedy spolupráce rezortů kultury a průmyslu a obchodu. Ministerstvo kultury je sice již nyní zapojeno do činnosti řady mezivládních komisí, které pracují v rámci naplňování smluv o hospodářské spolupráci s příslušnými státy východní Evropy, avšak dosud se nepodařilo najít účinný způsob, jak dlouhodobě využít možnosti, které se nabízí při příležitosti konání zasedání těchto příslušných komisí zejména, je-li jejich hostitelem partnerský stát. Nedílnou součástí jednání těchto komisí bývá též doprovodná podnikatelská mise. Jako účinné pro podporu vývozu české kultury do teritorií východní Evropy se tedy v kontextu řečeného jeví využití synergického efektu podnikatelského prostředí a kultury.

Rusko

Z hlediska svého potenciálu představuje Rusko globálně důležitého politického a ekonomického partnera. Navzdory řadě otevřených a problémových otázek, které charakterizují česko-ruskou relaci v oblasti politické spolupráce, existuje obecná shoda na tom, že kultura má fungovat i nadále a naopak že má vytvářet určitou protiváhu právě k oblasti politické a ekonomické a vycházet zejména z tradic bohatství kultur obou národů. Dlouhodobým cílem české zahraniční politiky je proto překonat současné problémy a dospět k partnerským vztahům.

V poslední dekádě je kontinuálně zaznamenávána klesající intenzita vzájemných kulturních výměn. Ministerstvo kultury bude usilovat o změnu tohoto nepříznivého trendu. Zaměří se proto na podporu přímé spolupráce mezi jím zřizovanými příspěvkovými organizacemi s ruskými partnery a bude rovněž využívat příslušných dotačních programů na podporu vývozu české kultury do Ruské federace.

Dlouhodobě zůstává nevyřešena otázka právního charakteru smluvní základny v oblasti kultury, přičemž česká strana zastává stanovisko, že spolupráce má být upravena smluvním způsobem. Jedná se o Programy spolupráce uzavírané mezi příslušnými ministerstvy kultury, které tradičně tvořily příslušnou smluvní základnu umožňující podporu kulturních výměn a konkrétních projektů.

SEVERNÍ AMERIKA

Jedněmi z nejsilnějších partnerů v rámci transatlantické vazby jsou bezpochyby **Spojené státy americké** a **Kanada**. Kulturní výměna s těmito zeměmi probíhá především prostřednictvím zastupitelských úřadů, krajanských spolků a v případě Spojených států také prostřednictvím Českého centra New York. Velký potenciál lze spatřovat v oblasti prezentace české klasické hudby. Ministerstvo kultury České republiky také pravidelně podporuje prezentaci českého divadla, tance a nového cirkusu v Kanadě.

LATINSKÁ AMERIKA A KARIBIK

Latinská Amerika a země Karibiku představují oblast geograficky vzdálenou, nicméně dynamicky se rozvíjející a historicky a kulturně blízkou. Kulturní spolupráce je v současnosti spíše ojedinelá, představuje však velký potenciál pro budoucí prohlubování vzájemných vztahů. Jako perspektivní se jeví oblast literární v podobě prezentace české literatury v Kolumbii, ojedinelé jsou pak realizovány projekty s Argentinou.

BLÍZKÝ VÝCHOD A SEVERNÍ AFRIKA

Strategické partnerství udržuje Česká republika se **Státem Izrael**, což se projevuje nadstandardní úrovni spolupráce v politické, ekonomické, bezpečnostní i kulturní oblasti. Vzájemné vztahy obou zemí vynikají dlouholetou tradicí a společným historickým odkazem. Konají se společná zasedání české a izraelské vlády, kterých se účastní též ministři kultury. Izrael patří k pravidelným cílovým destinacím vývozu české kultury. Kromě tradiční spolupráce paměťových institucí a propagace českého divadla a české hudby oba státy kladou zvláštní důraz též na spolupráci při společné filmové tvorbě. Za tímto účelem byla v listopadu 2017 v Jeruzalémě podepsána Dohoda o filmové koprodukci mezi Českou republikou a Státem Izrael. S ohledem na značnou intenzitu kulturních výměn bývají pravidelně sjednávány příslušné smluvní dokumenty, většinou na období tří let. Konkrétně se jedná o Program spolupráce mezi vládou České republiky a vládou Státu Izrael. Tento smluvní dokument umožňuje mimo jiné podporovat mimořádné a významné projekty kulturní spolupráce. Protože se uvedená forma smluvního zajištění podpory kulturní spolupráce osvědčila, bude Ministerstvo kultury České republiky i nadále aktivně prosazovat implementaci platných smluvních dokumentů.

Česká republika má se státy severní Afriky navázané vztahy v oblasti kultury a kulturní výměna probíhá často prostřednictvím příspěvkových organizací. Historicky silné vazby má Česko na **Egypt**, a to na základě desítky let trvající spolupráce v oblasti archeologie, jejíž další pokračování bude Ministerstvo kultury dle svých možností podporovat. V oblasti archeologie a rovněž při záchraně poškozených památek bude pokračovat spolupráce se **Sýrií**. V případě **Maroka, Alžírska a Tuniska** je perspektivní prohlubování spolupráce v oblasti digitalizace a zachování dokumentů, muzejnictví nebo knihovnictví. Jejich rozvoj je možný na základě memorand uzavřených mezi institucemi jmenovaných zemí s těmi partnerskými

v Česku. Další potenciál je v podpoře prezentace české literatury a jejího překladu, stejně jako v prezentaci živého umění.

SUBSAHARSKÁ AFRIKA

Spolupráce s teritorií v regionu subsaharské Afriky probíhá ad hoc ve formě konkrétních projektů spolupráce z iniciativy kulturních aktérů, pro jejichž realizaci je vhodnou podporou dotační řízení Ministerstva kultury. Pro prezentaci české kultury v Africe je možné vytipovávat významné kulturní festivaly v rámci celého kontinentu v různých oblastech kultury a podporovat zahraniční aktivity příspěvkových organizací směrem k nim. Ministerstvo kultury bude pokračovat v činnosti v rámci Mezirezortní pracovní skupiny k implementaci programů asistence Sýrii, Iráku a Africe (MZV) a Rady pro zahraniční rozvojovou spolupráci (MZV).

ASIE A PACIFIK

Bilaterální spolupráce s **Čínskou lidovou republikou** vychází z již fungující spolupráce realizované na základě pravidelně podepsaných Protokolů o kulturní spolupráci mezi Ministerstvem kultury České republiky a Ministerstvem kultury a turismu ČLR. Spolupráce probíhá mezi příspěvkovými organizacemi Ministerstva kultury s čínskými partnery, k jejímuž navázání docházelo v minulém období. Na multilaterální úrovni se Ministerstvo kultury aktivně zapojuje do čínské iniciativy vůči zemím střední a východní Evropy zvané **17+1**.

Ministerstvo kultury považuje **Japonsko** za jednoho z klíčových partnerů v asijském regionu a přikládá kulturním vztahům mimořádnou důležitost. Řada příspěvkových organizací udržuje přímou spolupráci s japonskými partnery. K těm nejvýznamnějším aktérům kulturní spolupráce patří Uměleckoprůmyslové muzeum, Národní galerie, Národní muzeum, Institut umění a Národní divadlo. Pravidelným hostem v Japonsku je Česká filharmonie, která zde hostuje ve dvou až tříletých intervalech a je japonskému publiku velmi dobře známa. Řada významných japonských umělců získala rezortní ocenění Artis Bohemiae Amicis.

V oblasti Asie a Pacifiku patří k nejdůležitějším partnerům **Korejská republika**. O významu této relace svědčí skutečnost, že v roce 2015 byla v Soulu přijata Deklarace o uzavření strategického partnerství mezi Českou republikou a Korejskou republikou. Vzájemné kontakty v oblasti kultury jsou i s ohledem na značnou geografickou vzdálenost a s tím související finanční náročnost poměrně intenzivní. Daří se jak spolupráci mezi přímými subjekty (tato spolupráce je podporována z dotačních grantových titulů Ministerstva kultury), tak se daří realizovat zásadnější projekty prostřednictvím příspěvkových organizací Ministerstva kultury. Tradičně se daří projektům zaměřeným na oblast hudby (klasická i muzikály), pravidelně vycházejí překlady české literatury do korejštiny, osvědčila se rovněž prezentace české kinematografie na filmových festivalech pořádaných v Korejské republice. Příslušnou smluvní základnu zajišťující oblast kulturních výměn tvoří na úrovni obou vlád

sjednávané Programy spolupráce v oblasti školství a kultury. Díky této smluvní základně je možné mimo jiné financování všech aktivit na recipročním základě. Ministerstvo kultury bude i nadále usilovat zejména o zajištění kontinuity vzájemné spolupráce.

Spolupráce v oblasti kultury se státy **jihovýchodní Asie** (Vietnam, Thajsko, Kambodža) je sporadická zejména z důvodu geografické vzdálenosti teritorií. Nicméně tato oblast je pro Českou republiku oblastí s vysokým potenciálem pro rozvoj ekonomické spolupráce a Ministerstvo kultury bude podporovat kulturní aktivity nápomocné jejímu prohlubování.

V případě spolupráce s **Indií** klade Ministerstvo kultury velký důraz na přímou aktivní spolupráci a vznik nových vazeb mezi jednotlivými kulturními institucemi.

Lze konstatovat, že oblast Asie a Pacifiku bude pro Českou republiku i nadále oblastí s vysokým potenciálem pro rozvoj ekonomické spolupráce. Ministerstvo kultury bude proto podporovat kulturní aktivity nápomocné jejímu prohlubování.

IV. PŮSOBENÍ V MEZINÁRODNÍCH USKUPENÍCH

Česká republika je přirozeně součástí mezinárodních uskupení a Ministerstvo kultury bude v následujícím období pracovat na prohlubování bilaterální a multilaterální spolupráce v těch programech a činnostech světových mezivládních organizací, které jsou v jeho kompetenci. Je faktem, že řešení komplexních otázek v agendě kultury vyžaduje nadnárodní spolupráci a její vyústění v globální řešení. V rámci mezinárodních platforem funguje celá řada programů a instrumentů s potenciálem pro využití při prezentaci kulturního bohatství a jeho ochranu.

UNESCO

Spolupráci s UNESCO a v rámci jeho členství i spolupráci s dalšími zeměmi bude ministerstvo považovat za základ své multilaterální spolupráce. Prioritou zůstává především důsledná implementace závazků, které pro Česko vyplývají z mezinárodních právních instrumentů, které byly sjednány v rámci UNESCO, jichž je Česká republika smluvní stranou a týkají se kompetenčních oblastí Ministerstva kultury. Pro období 2021 – 2025 je zejména třeba integrovat kulturu do politik a opatření na vnitrostátní a místní úrovni za účelem účinného provádění Agendy pro udržitelný rozvoj do roku 2030. Toho je možné dosáhnout rozvojem a udržováním kulturních politik a programů, které odrážejí zásady Úmluv 1954, 1970, 1972, 2003 a 2005, Doporučení UNESCO v oblasti kultury a cílů udržitelného rozvoje.

Ministerstvo kultury hodlá nadále dbát na to, aby jím připravované normy v oblasti ochrany a péče o nemovité, movité a nemateriální kulturní dědictví důsledně respektovaly závazky a umožňovaly jejich efektivní naplňování v plném rozsahu. Dále hodlá podporovat účast expertů na odborných jednáních svolaných UNESCO, a to k otázkám, které budou přínosem pro ministerstvo a jeho činnost, zejména pro oborové strategie a stav kulturního dědictví zapsaného na některém z prestižních seznamů UNESCO.

Pozornost ministerstva se soustředí na nejvýznamnější agendy související s prezentací a ochranou kulturního bohatství, a to zejména na agendu **Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví** (2003) a implementaci Doporučení UNESCO na ochranu tradiční lidové kultury; **Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví** (1972) a implementaci Doporučení UNESCO na ochranu historické městské krajiny; **Úmluvy o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů** (2005), přičemž bude MK dbát na těsnou koordinaci se zeměmi EU a implementaci Doporučení týkající se postavení umělců. Dále se bude ministerstvo soustředit na agendu **Úmluvy o ochraně kulturních statků za ozbrojeného konfliktu** (1954) a jejich obou Protokolů, přičemž v jejím rámci bude MK usilovat o získání ochrany pro významné památky a případné sbírkové fondy podle článku 10 Druhého Protokolu Úmluvy, a to zejména pro české památky s mezinárodním statutem.

V souvislosti s nelegálním mezinárodním obchodem a movitým kulturním dědictvím a skutečností, že trh s ním není omezen jen na země EU a ESVO, a s obecně uznávanou nutností koordinace mezi státy při řešení této otázky, Ministerstvo kultury České republiky

zintenzivní implementaci **Úmluvy o zákazu a zamezení nedovoleného dovozu, vývozu a převodu vlastnictví kulturních statků** (1970), která je jedinou pro ČR závaznou smlouvou upravující tuto otázku ve světovém měřítku. Ministerstvo kultury bude dbát také na implementaci **Doporučení na ochranu a podporu muzeí a sbírek, jejich rozmanitost a jejich úlohy ve společnosti**.

Vzhledem k bohatým fondům rukopisů, prvtotisků, archiválií, starých hudebních nahrávek uložených v paměťových institucích a dalším, bude Ministerstvo kultury podporovat digitalizaci a tedy zpřístupňování tohoto dědictví široké veřejnosti. Zároveň bude implementovat Doporučení týkající se zachování a zpřístupnění dokumentárního dědictví včetně toho, které je v digitální podobě, a naplňovat program **Paměť světa**. Pokud jde nejcennější součástí dokumentárního dědictví, bude podporovat jejich zařazení do světového registru UNESCO Paměť světa.

Z hlediska agendy UNESCO je vítaná iniciativa českých měst usilující o vstup do elitní světové sítě **Kreativních měst UNESCO** v různých uměleckých oborech a oboru tradiční lidové kultury. Získání členství je uznáním vyspělosti kulturního života měst a jejich kulturní politiky, stejně jako základ pro intenzivní mnohostrannou spolupráci mezi nimi a je příležitostí pro mezikulturní dialog.

Prohlašování **světových výročí osobností a významných událostí** a připomenutí výsledků přínosů těchto osobností nebo událostí zahraničních veřejnosti představuje pro prezentaci českého kulturního dědictví příležitost.

EVROPSKÁ UNIE

Činnost Ministerstva kultury České republiky ve vztahu k Evropské unii souvisí s projednáváním návrhů legislativních a nelegislativních aktů (směrnic, nařízeních, doporučení) přijímaných Radou pro vzdělání, mládež, kulturu a sport (dále jen "Rada EYCS") v části kultura a audiovizí a v Radou pro konkurenceschopnost v části duševní vlastnictví - autorské právo. Prostřednictvím zastoupení v pracovních orgánech Rady (Výboru pro kulturní záležitosti, Pracovní skupiny pro audiovizí a Pracovní skupiny pro duševní vlastnictví - pracovní skupiny autorské právo, Odborné skupiny pro navrácení kulturních statků podle Směrnice 2014/60/EU a Odborné skupiny pro celní záležitosti spojené s kulturními statky, respektive Výboru pro vývoz a dovoz kulturních statků), se Ministerstvo kultury České republiky bude podílet na přípravě a po jejich následném přijetí na implementaci přijímaných dokumentů.

Ministerstvo kultury bude pro svou činnost v oblasti kultury EU využívat strategický nástroj: **Pracovní plán pro kulturu na období let 2019 – 2022**. Trvalou prioritou ministrů kultury členských států EU je dosažení odpovídajícího postavení kultury a audiovizí v politikách EU prostřednictvím přijatých závěrů Rady EYCS.

Jednou z priorit ministerstva bude i nadále **využívání komunitárních programů EU** pro podporu projektů českých subjektů zaměřených na mezinárodní spolupráci, mobilitu

umělců a dalších pracovníků v oblasti kultury. Pro přímou podporu oblasti umění a kultury existuje **program Kreativní Evropa**. Program se v období 2021 – 2027 dělí na dílčí program MEDIA, dílčí program Kultura a mezioborovou oblast. V rámci programu Kultura vzniknou nové odvětvové složky na podporu hudebního průmyslu a podporu knižního průmyslu. Celkově pak pokračuje podpora architektury, kulturního dědictví, podpora evropských sítí a platforem, krátkodobé mobility a audiovizí v rámci programu MEDIA.

Ministerstvo kultury bude v rámci své kompetence spolupracovat na přípravě a uskutečnění **předsednictví České republiky v Radě Evropské unie** v druhé polovině roku 2022.

SVĚTOVÁ ORGANIZACE DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ (WIPO / OMPI)

Klíčovou roli v oblasti mezinárodně právní ochrany autorského práva a práv s ním souvisejících hraje Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO/OMPI). Prioritou rezortu kultury bude i nadále důsledná implementace a dodržování závazků vyplývajících pro ČR z členství ve WIPO a z mezinárodních právních instrumentů, jejichž je WIPO deponitářem a které jsou pro ČR závazné. MK ČR bude nadále zajišťovat odbornou účast expertů na jednáních příslušných orgánů WIPO, jakož i na diplomatických konferencích svolávaných Valným shromážděním WIPO k přijetí nových mezinárodních smluv z oblasti autorských práv a práv s nimi souvisejících.

RADA EVROPY

V oblasti kultury řídí od roku 2012 aktivity Řídící výbor pro kulturu, dědictví a krajinu (CDCPP - Committee for Culture Heritage and Landscape). Kromě mezinárodních úmluv se tento řídicí výbor zabývá i řadou doporučení, která slouží členským státům jako vodítka pro řešení konkrétních otázek z oblasti kulturního dědictví, svobody, médií, ustavování a fungování regulačních orgánů, role veřejnoprávních médií, rozvoje informační společnosti a další. Ministerstvo kultury České republiky se bude v rámci své kompetence zapojovat do fungování Rady Evropy a brát na vědomí dokumenty Rady Evropy pro kulturní oblast.

